

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta, direktiiviksi direktiivien 2013/36/EU ja 2014/59/EU muuttamisesta ja asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta (Basel III -standardien täytäntöönpano)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta, direktiiviksi direktiivien 2013/36/EU ja 2014/59/EU muuttamisesta ja asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta (Basel III -standardien täytäntöönpano) (U 72/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Antti Makkonen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jaakko Weuro, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Marko Myller, Finanssivalvonta
- johtava lakimies Virva Walo, Finanssivalvonta
- vanhempi neuvonantaja Jukka Vauhkonen, Suomen Pankki
- kriisinratkaisuasiantuntija Riku Thilman, Rahoitusvakausvirasto
- Regulatory Manager Anna-Liina Harju, Suomen Hypoteekkiyhdistys
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava lakimies Olli Salmi, Finanssiala ry
- pääekonomisti Jouni Vihmo, Rakennusteollisuus RT ry
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Lauri Pakkanen, Rakennusteollisuus RT ry
- ekonomisti Petri Malinen, Suomen Yrittäjät ry
- professori Antti Suhonen

Viitetiedot

Asiaa on käsitelty aiemmin asiana E 125/2021 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Kokonaisriskipainolattia (output floor)

Kokonaisriskipainolattia

EU:n vakavaraisuusasetuksen 92 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sisäisiä riskimalleja käyttävien luottolaitosten tulisi soveltaa kokonaisriskipainolattiaa: luottolaitoksen vakavaraisuuslaskennassa sovellettavien riskipainotettujen erien yhteismäärä ei saa alittaa määrää, joka vastaa 72,5 prosenttia standardimenetelmällä määritettävien erien kokonaisriskistä. Sisäisten riskimallien avulla saavutettu kevennys suhteessa standardimenetelmällä laskettuihin vaatimuksiin voisi näin ollen olla enintään 27,5 prosenttia.

Kokonaisriskipainolattia laskettaisiin ainoastaan konsolidoidulla tasolla, jolloin vaatimus ei olisi sitova yksittäisille samaan konsolidointiryhmään kuuluville luottolaitoksille, vaan ainoastaan ryhmittymätasolla. Jos luottolaitoksella on kuitenkin rajat ylittävää toimintaa muissa ETA-valtioissa, tulee kokonaisriskipainolattian vaikutus jakaa riskipainotettujen erien mukaisessa suhteessa muihin ETA-valtioihin sijoittautuneille tytärluottolaitoksille.

Siirtymäaikajärjestelyt kokonaisriskipainolattiaa, yritysluottoja, asuntoluottoja ja johdannaisvastapuoliriskejä koskien

Kokonaisriskipainolattia tulisi käyttöön vaiheittain siten, että riskipainolattian lopullista tasoa (72,5 %) sovellettaisiin vuoden 2030 alusta lukien. Lisäksi siirtymäaikana sovellettaisiin luottoluokittelemattomiin yritysluottoihin, matalariskisiin asuntoluottoihin ja johdannaisiin liittyvien vastapuoliriskeiden sektorikohtaisia, Basel III -standardeista poikkeavia erillishuojennuksia. Siirtymäaikojen keskeisenä tarkoituksena on antaa komissiolle riittävästi aikaa sen arvioimiseksi, onko poikkeusten mukaiselle tai niiden suuntaiselle pysyvämmälle lainsäädännölle tarvetta, sekä tarvittavan lainvalmistelun toteuttamiselle. Siirtymäaikajärjestelyistä säädettäisiin EU:n vakavaraisuusasetuksen ehdotetussa 465 artiklassa.

Kokonaisriskipainolattian laskennan pohjana käytettävässä standardimenetelmässä olisi mahdollista soveltaa yritysluottoihin, joilla ei ole ulkoista luottoluokitusta, 65 prosentin riskipainoa. Edellytyksenä olisi, että luottolaitoksen sisäisen riskimallin mukaan yritysvastapuolen maksukyvyttömyystodennäköisyys on enintään 0,5 prosenttia, mikä todennäköisyys vastaa ulkoisten luottoluokitusten mukaisen investointiluokan (*investment grade*) keskeistä kriteeriä. Kyseessä olisi vuoden 2032 loppuun saakka ulottuva siirtymäaikajärjestely.

Euroopan pankkiviranomaisen tulisi siirtymäkauden kestäessä arvioida luottoluokittajien tekemien luottoluokitusten saatavuutta. Euroopan pankkiviranomaisen olisi annettava selvityksensä komissiolle vuoden 2028 loppuun mennessä. Komission tulee tarvittaessa antaa Euroopan pankkiviranomaisen laatiman selvityksen pohjalta, huomioiden soveltuvin osin myös Baselin pankkivalvontakomitean antamat standardit, yritysten luottoluokitteluun liittyvä lainsäädäntöehdotus vuoden 2031 loppuun mennessä.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Matariskisten asuntoluottojen osalta jäsenvaltioilla olisi optio soveltaa kokonaisriskipainolattian laskennan pohjana käytettävässä standardimenetelmässä matalampia riskipainoja vuoden 2032 loppuun saakka kestävässä siirtymäaikana. Siirtymäaikana sallittuja matalampia riskipainoja olisi sallittua soveltaa edellyttäen, että luottolaitoksen asuntoluottojen tappiohistoria ei ylitä ehdotuksen mukaisessa EU:n vakavaraisuusasetuksen uudessa 465 artiklan 5 kohdassa tarkemmin määriteltyjä kriteereitä ja asuntoluoton velallinen vastaa luotosta vakuusomaisuuden ohella muulla varallisuudellaan ja tuloillaan. Matalampi riskipaino soveltuisi riippumatta asuntoluoton luototussuhteesta, jolloin matalampi riskipainokohtelu soveltuisi myös korkeilla luototussuhteilla myönnettyihin asuntoluottoihin. Matalampaa riskipainoa olisi sallittua käyttää ainoastaan optiota käyttävässä jäsenvaltiossa sijaitseviin asuntoluottoihin. Jäsenvaltio-option käyttöön liittyisi ilmoitusvelvollisuus Euroopan pankkiviranomaiselle.

Euroopan pankkiviranomaisen olisi niin ikään arvioitava asuntoluottoihin liittyvän poikkeuksen käyttöä ja tehtävä vuoden 2028 loppuun mennessä komissiolle selvitys siirtymäajan piiriin kuuluvien asuntoluottojen riskipainojen asianmukaisuudesta. Euroopan pankkiviranomaisen tekemän selvityksen pohjalta, ja huomioiden myös soveltuvin osin Baselin pankkivalvontakomitean standardit, komission tulisi tarvittaessa tehdä lainsäädäntöehdotus pysyvämmiksi lainsäädäntömuutoksiksi vuoden 2031 loppuun mennessä.

Kokonaisriskipainolattian laskennan pohjana käytettävän johdannaisvastapuoliriskin standardimenetelmän (SA-CCR) mukainen alfa-kerroin asetettaisiin 1:ksi vuoden 2029 loppuun kestäväksi siirtymäajaksi, poiketen Basel III -standardien mukaisesta kertoimesta (1,4). Komissiolle olisi toimivalta antaa delegoitu asetus alfa-kertoimen pysyväksi muuttamiseksi. Poikkeussäännöstä ja komission delegoitua asetusta on perusteltu erityisellä tarpeella reagoida kansainvälisen sääntelyympäristön kehitykseen tässä tietyssä osa-alueessa.

Luottoriski

Luottolaitosvastapuoliriski

Luottolaitosvastapuoliriskin standardimenetelmää koskevia EU:n vakavaraisuusasetuksen 120–121 artikloja ehdotetaan muutettavaksi Basel III -standardeja vastaavaksi. Luottoluokiteltuihin luottolaitoksiin liittyvän vastapuoliriskin riskipainokoreja (120 artikla) tarkennettaisiin Basel III -standardien mukaisesti. Luottoluokkaan 2 kuuluvien luottolaitosten vastapuoliriskiä ehdotetaan madallettavaksi 50 prosentista 30 prosenttiin. Lyhytaikaiseksi luottolaitosvastapuoliriskiksi laskettaisiin nykyisellään juoksuajaltaan enintään kolmen kuukauden mittaisten sitoumusten ohella jatkossa myös tavaraviennin rahoittamiseen liittyvät sitoumukset, kun sitoumuksen juoksu-aika on enintään kuusi kuukautta.

Luottoluokittelemattomiin luottolaitoksiin liittyviin vastapuoliriskeihin (uusi 121 artikla) ehdotetaan uutta standardimenetelmää, jonka mukaisesti luottolaitosvastapuoliriskit jaettaisiin kolmeen eri riskipainokoriin (A, B ja C). Riskipainotuksessa huomioitaisiin lisäksi, onko kyse lyhytaikaisesta vastapuoliriskistä. Luottoluokittelemattoman luottolaitoksen vastapuoliriski ei siten enää määräytyisi suoraan luottolaitoksen kotivaltion luottoluokituksen mukaisesti.

Yritysluotot

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Yritysluottojen luottoriskin standardimenetelmää koskevaa EU:n vakavaraisuusasetuksen 122 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi Basel III -standardien mukaisella tavalla. Keskeisimpinä muutoksina ovat, että luottoluokkaan 3 kuuluvien yritysluottojen riskipaino laskisi 100 prosentista 75 prosenttiin, ja että luottoluokittelemattoman yrityksen riskipaino ei enää missään tilanteessa riippuisi yrityksen kotivaltion luottoluokituksesta.

Projektirahoitus

EU:n vakavaraisuusasetukseen ehdotetaan uutta 122 a artiklaa, jossa Basel III -standardien mukaisesti säädettäisiin infrastruktuurihankkeiden ja muiden rahoitusprojektien (esimerkiksi lentokone-, juna- ja laivarahoitus) sekä hyödykkeiden tuotantoon liittyvän projektirahoituksen riskipainojen laskennan standardimenetelmästä. Projektirahoituksessa kyse on siitä, että rahoitettava kohde eriytetään esimerkiksi omaan yhtiönsä, ja luoton takaisinmaksu on riippuvainen kyseisen projektin lopputuloksena syntyvistä kassavirroista. Ehdotettava uusi riskipainokohtelu olisi voimassa olevaa sääntelyä huomattavasti hienojakoisempi. Riskipainokohtelu riippuisi ensinnäkin projektirahoituskohteen luottokelpoisuudesta, vaihdellen 20 prosentista 150 prosenttiin luottoluokittajan antaman luottoluokituksen mukaisesti. Ellei luottoluokittajan antamaa luottoluokitusta ole saatavilla, mainitussa artiklassa tarkemmin säädetyt kriteerit täyttäviin hankkeisiin olisi mahdollista soveltaa 80 prosentin riskipainoa. Muille luottoluokittelemattomille projektirahoitushankkeille käytettäisiin 100 prosentin riskipainoa. Voimassa oleva EU-spesifi infrastruktuurihankkeiden riskipainohuojennuskerroin ehdotetaan pysyttäväksi.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 161 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi etenkin erityisrahoitushankkeisiin liittyvien sisäisten riskimallien osalta. Artiklan 4 kohtaan ehdotetaan eräille laskentaparametreille uusia lattiatasoja (*input floors*). Ehdotetussa uudessa 495 b artiklassa ehdotetaan siirtymäaikoja 161 artiklan mukaisten uusien lattiasääntöjen soveltamiselle. Euroopan pankkiviranomaisen olisi tehtävä komissiolle vuoden 2025 loppuun mennessä selvitys säädettyjen lattiatasojen asianmukaisuudesta. Komissiolla olisi toimivalta tämän jälkeen antaa delegoitu asetus mainittujen lattiasääntöjen uudesta tasosta.

Kehittyneempi luottoriskin sisäisten mallien menetelmä (AIRB) säilyisi edelleen mahdollisena kaikkiiin projektirahoitushankkeisiin käytettynä. AIRB-menetelmän käyttöä ei ehdoteta poissuljettavaksi suuriin projektirahoitushankkeisiin liittyen, toisin kuin ehdotetaan suuryritysten osalta. IRB-menetelmään ehdotettavien uusien vähimmäisarvojen käytölle ehdotetaan ylimääräistä viiden vuoden siirtymäaikaa ehdotetussa EU:n vakavaraisuusasetuksen 495 b artiklassa. Mainitun artiklan perusteella komissiolla olisi toimivalta antaa delegoitu asetus vähimmäisparametreista, perustuen Euroopan pankkiviranomaisen tekemään selvitykseen.

Pienen tai keskisuuren yrityksen määritelmä

EU:n vakavaraisuusasetuksen 5 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi pienen tai keskisuuren yrityksen (*small or medium-sized enterprise, SME*) määritelmä, jota sovellettaisiin luottoriskin hallintaa koskeviin säännöksiin (asetuksen toisen osan II osasto). Määritelmän piiriin kuuluisivat sellaiset yritykset ja yhteisöt, joiden vuotuinen liikevaihto viimeisimmän konsernitilinpäätöksen mukaan on korkeintaan 50 miljoonaa euroa.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Eräät vähittäisvastuisiin liittyvät muutokset

EU:n vakavaraisuusasetuksen kokonaan muutettavaksi ehdotetun 123 artiklan mukaan tehtäisiin tarkennuksia vähittäisvastuiden riskipainokohteluun luottoriskin standardimenetelmässä Basel III -standardien mukaisesti. Maksamiseen liittyviin luottoihin (*transactor exposures*) ehdotetaan uutta 45 prosentin riskipainokoria. Kuluttajaluottojen, yksityishenkilöille myönnettyjen luottojen ja enintään miljoonan euron pk-yritysluottojen riskipaino säilyisi edelleen pääsääntöisesti 75 prosentissa. Eräät palkasta tai muusta toistuvaistulosta suoraan veloittavat ja takaisinmaksultaan vakuutuksilla suojatut henkilökuntaluotot pysyisivät edelleen 35 prosentin riskipainokorisissa.

EU:n vakavaraisuusasetukseen ehdotetaan Basel III -standardeja vastaavaa uutta 123 a artiklaa, jonka mukaan vähittäisvastuiden (mukaan lukien asunto- ja muut kiinteistövakuudelliset luotot) riskipainoihin sovellettaisiin korotuskerrointa 1,5, jos luotto on eri valuutan määräinen kuin luoton maksamiseksi käytettävä toistuvaistulo, eikä valuuttakurssiriskiltä ole suojauduttu muulla tavalla.

Asunto- ja kiinteistövakuudellinen luotonanto

EU:n vakavaraisuusasetuksen 123, 124 ja 125 artikloja ehdotetaan muutettavaksi siten, että asuntoluottojen riskipainotus luottoriskin standardimenetelmässä muuttuu nykyistä joustavammaksi luototussuhteesta riippuen. Ehdotus perustuu lähestymistapaan, jossa kiinteistövakuudellinen luotto jaetaan riskipainon määrittämisessä osiin (*loan splitting approach*). Luoton osuus 55 prosenttiin saakka suhteessa asuntovakuuden arvoon tuottaisi 20 prosentin riskipainon, ja tätä ylittävä osuus määriteltäisiin vakuudettoman luoton riskipainon mukaisesti (tyypillisesti 75 prosenttia).

EU:n vakavaraisuusasetuksen 125 artiklaan ehdotetaan sisällytettäväksi kokonaan uusi vakavaraisuuskehikko sellaisille kiinteistövakuudellisille luotoille, joissa luoton takaisinmaksu on olennaisesti riippuvainen vakuuskiinteistön tuottamista tuotoista (*income producing real estate, IPRE*). Riskipaino vaihtelisi 30 prosentista 105 prosenttiin riippuen luoton ja sen vakuuden arvon välisestä suhteesta. Luottolaitos voisi kuitenkin hyödyntää riskipainojen määrittämisessä asuntoluottoja vastaavaa riskipainotusta, jos ehdotetussa 125 artiklassa säädetty tarkemmat edellytykset kiinteistövakuudellisia luottoja koskevien luottotappioiden enimmäismääristä täyttyvät.

Jäsenvaltioiden nimeämillä toimivaltaisilla viranomaisilla olisi lisäksi voimassa olevaa sääntelyä vastaavalla tavalla mahdollisuus korottaa asetuksen mukaisia riskipainoja. Tällaisen päätöksen olisi perustuttava analyysiin kyseisen asuntomarkkinan riskien erityispiirteistä.

Omistukset ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Basel III -standardien mukaisesti luottolaitosten omistuksia ja muita oman pääoman ehtoisia sijoituksia koskevaa riskipainokohtelua muutettaisiin siten, että riskipaino määräytyisi jatkossa ainoastaan standardimenetelmällä, eikä sisäisiä riskimalleja olisi enää mahdollista hyödyntää. Omistusten ja muiden oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipainojen laskennasta käytettäväs-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

tä standardimenetelmästä säädettäisiin EU:n vakavaraisuusasetuksen kokonaan muutetussa 133 artiklassa.

Useille eurooppalaisille pankeille tyypilliset pitkäaikaiset strategiset omistukset rahoitussektorin tai rahoitussektorin ulkopuolisissa yrityksissä huomioitaisiin riskipainoja alentavina tekijöinä. Tässä suhteessa ehdotus poikkeaa Basel III -standardeista.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 49 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin samaan pankkivalvonnalliseen konsolidointiin kuuluvien rahoitussektoriin luettavien yritysten omistusten riskipainokohtelusta. Valvontaviranomaisen antamalla hyväksynnällä vastaavaa riskipainoa voisi hyödyntää myös, jos omistuksen kohde kuuluu ryhmittymän suojajärjestelmän (*institutional protection scheme*) piiriin. Ehdotus vastaa pääosin voimassa olevaa sääntelyä.

Ehdotetussa EU:n vakavaraisuusasetuksen 495 a artiklassa säädettäisiin keskeisenä poikkeuksena, että uusia säännöksiä ei sovellettaisi luottolaitosten nykyisille pitkäaikaisille strategisille omistuksille, vaan näiltä osin sovellettaisiin uusien säännösten voimaantulohetkellä voimassa olleita riskipainoja. Poikkeussäännöksen soveltamisalaa ei ole rajattu, vaan soveltuu laajasti erilaisiin omistuksiin, mukaan lukien omistukset vakuutusyhtiöissä.

Taseen ulkopuoliset erät

EU:n vakavaraisuusasetuksen 5 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi sitoumuksen (*commitment*) määritelmä. Sitoumuksen määritelmä olisi kokonaan uusi. Määritelmällä täsmennettäisiin sellaiset järjestelyt, jotka lukeutuvat sellaisiksi taseen ulkopuolisiksi eriksi, joille on määriteltävä riskipaino. Määritelmästä kävisi myös ilmi, millaisia järjestelyitä ei ole katsottava taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi tässä suhteessa. Määritelmää sovellettaisiin sekä luottoriskin standardimenetelmässä että sisäisissä malleissa (IRB-menetelmä).

EU:n vakavaraisuusasetuksen 111 artiklassa säädetään taseen ulkopuolisia riskejä koskevista muuntokertoimista (*credit conversion factor, CCF*), joiden perusteella taseen ulkopuolinen riski muutetaan luottoriskiksi. Mainittuun artiklaan ehdotetaan lisättäväksi Basel III -standardien mukaisesti kaksi uutta muuntokerrointa (40 % ja 10 %), ja 0 % muuntokerroin ehdotetaan poistettavaksi kokonaan.

Ehdotuksen mukaan 10 %:n muuntokerrointa sovellettaisiin 0 %:n sijasta jatkossa esimerkiksi liimiittityypisiin luottoihin, jotka ovat luotonantajan toimesta peruutettavissa ehdoilla, samoin kuin nostamattomiin kuluttajaluottoihin sikäli kuin kuluttajansuojalainsäädäntö luoton peruuttamisen sallii. EU:n vakavaraisuusasetukseen ehdotettava uusi 495 d artikla sisältäisi siirtymäajan siten, että täyttä 10 % muuntokerrointa sovellettaisiin vasta vuoden 2033 alusta lukien. Siirtymäsäännös sallisi nykyisen 0 %:n muuntokertoimen soveltamisen vuoden 2029 loppuun saakka. Euroopan pankkiviranomaisen tulisi tehdä vuoden 2028 loppuun mennessä selvitys siitä, tulisiko siirtymäaikaa pidentää vuodesta 2033 lukien. Komission tulisi Euroopan pankkiviranomaisen tekemän selvityksen pohjalta, huomioiden myös soveltuvin osin Baselin pankkivalvontakomitean suosituksen, tehdä tarvittaessa lainsäädäntöehdotus vuoden 2031 loppuun mennessä.

Sisäisten riskimallien käyttämiseen liittyvät yleiset muutokset

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

EU:n vakavaraisuusasetuksen 150 ja 151 artikloja ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottoriskin sisäisten mallien (IRB-menetelmä) käyttöä rajoitetaan tietyiltä osin. Oman pääoman ehtoisiin omistuksiin ja muihin sijoituksiin (*equity exposures*) ei olisi sallittua käyttää enää lainkaan IRB-menetelmiä, vaan luottoriski olisi määritettävä luottoriskin standardimenetelmällä (SA-CR). Suuryrityksiin (konsernitilinpäätöksen mukainen liikevaihto ylittää 500 miljoonaa euroa) liittyvään luottoriskiin ja luottolaitoksiin ja muihin rahoitussektorin muihin toimijoihin liittyvään luottoriskiin olisi sallittua käyttää jatkossa ainoastaan IRB-perusmenetelmää (F-IRB).

EU:n vakavaraisuusasetuksen 148 ja 150 artikloista ilmenevää IRB-menetelmien johdonmukaisuusvaatimusta ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevan sääntelyn perusteella luottolaitoksen tulee johdonmukaisesti käyttää samaa riskien arviointimenetelmää (SA, F-IRB tai A-IRB) lähtökohtaisesti kaikkiin riskeihin, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Ehdotettavilla muutoksilla eri tyyppisille riskeille olisi mahdollista käyttää erilaisia riskien arviointimenetelmiä. Muutos johtuu myös sisäisten mallien käytön rajoittamisesta, mitä on tarkemmin eritelty edellisessä kappaleessa.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 151 artiklaan ehdotetaan valtioiden ja keskushallintojen ohelle uutta julkisen sektorin kategoriaa: paikallishallinto ja paikallisviranomaiset (*regional governments and local authorities, RGLA*). Uuden määritelmän tarkoituksena on mahdollistaa, että paikallishallinnolle ja paikallisille viranomaisille myönnettyjen luottojen luottoriskin arviointiin voidaan hyödyntää kehittyneempää IRB-menetelmää (A-IRB), joka on mahdollinen myös valtioiden ja keskushallinnon luottoriskin määrittämisessä.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 160, 161, 164 ja 166 artikloja ehdotetaan muutettavaksi IRB-menetelmiin liittyvien parametrien vähimmäisarvojen (*input floors*) osalta. Maksukyvyttömyystodennäköisyyteen (PD) liittyvän parametrin vähimmäisarvoa ehdotetaan korotettavaksi Basel III -standardien muutoksia vastaavalla tavalla 0,03 %:sta 0,05 %:iin. Ehdotettavat vähimmäisarvot LGD- ja CCF-parametreihin olisivat kokonaan uusia. Ehdotettavia vähimmäisparametreja ei ehdotettavan uuden 159 a artiklan mukaan kuitenkaan sovellettaisi valtoriskiin. Skaalauskerroin 1,06 ehdotetaan poistettavaksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 153 ja 154 artikloista, mikä muutos vastaa Basel III -standardien kehitystä.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 153, 154, 202 ja 217 artikloja ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksukyvyttömyystodennäköisyyden laskentamenetelmiin liittyvää harkinnanvaraa poistettaisiin, tavoitteena IRB-menetelmien yksinkertaistaminen ja vertailukelpoisuuden parantaminen.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 183 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi sekä lisättäväksi uudet 235 a ja 236 a artiklat. Näissä täsmennettäisiin riskien arviointimenettelyiden käyttöä niissä tilanteissa, kun riskin takaajaan tai varsinaiseen vastapuoleen liittyvän riskin arviointimenettelyyn sovelletaan keskenään erilaisia IRB-menetelmiin liittyviä rajoituksia.

Ehdotettuihin EU:n vakavaraisuusasetuksen 495 c ja 506 artikloihin sisältyisivät säännökset leasingvastuisiin ja luottovakuutuksiin liittyvien IRB-menetelmien uudelleentarkasteluista, joihin liittyen Euroopan pankkiviranomaisen olisi tehtävä selvitys sisäisiä riskimalleja koskevien säännösten asianmukaisuudesta. Euroopan pankkiviranomaisen selvitykseen pohjautuen komission olisi leasingvastuiden IRB-menetelmiin liittyen annettava delegoitu asetusta ja luottovakuutuksiin

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

liittyen lainsäädäntöehdotus. Lisäksi leasingvastuisiin ehdotetaan vuoden 2029 loppuun saakka ulottuvia siirtymäaikajärjestelyjä.

Markkinariski

Vuonna 2016 vakavaraisuusasetuksen (CRR) uudistuksen yhteydessä komissio ehdotti asetukseen sitovia omia varoja koskevia vaatimuksia korjatakseen markkinariskikehyksessä havaittuja puutteita. Baselin pankkivalvontakomitean kaupankäyntisalkun markkinariskin laskennan uudistusta (FRTB) arvioiva vaikutusten seuranta oli vielä kesken CRR II -neuvottelujen aikoihin, mikä johdosta Euroopan parlamentti ja neuvosto sopivat FRTB:n standardien täytäntöönpanosta ainoastaan raportointia varten CRR II -uudistuksessa. Komissio on esittänyt vuoden 2021 ehdotuksessaan useita muutoksia vakavaraisuusasetukseen, jotta markkinariskiä koskevat sitovat omien varojen vaatimukset voitaisiin ottaa käyttöön Baselin komitean tarkistettujen FRTB:n standardien mukaisina.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklaan ehdotetaan uutta 144 kohtaa kaupankäyntiyksikön määrittelyn selkeyttämiseksi. Kaupankäyntiyksiköllä tarkoitetaan tarkasti määriteltyä välittäjien ryhmää, jonka laitos on perustanut hoitamaan yhdessä kaupankäyntivaraston positioiden muodostamaa salkkua tai ehdotetun 104 b artiklan 5 ja 6 kohdassa tarkoitettuihin kaupankäyntivarastoon kuulumattomia positioita tarkoin määritellyn ja johdonmukaisen liiketoimintastrategian mukaisesti ja joka toimii samassa riskienhallintarakenteessa.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 102 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi kaupankäyntivarastoa koskevien vaatimusten osalta siten, että Basel III -standardien mukaiset FRTB-menettelmät otetaan käyttöön omien varojen vaatimuksia laskettaessa. Ehdotetun 102 artiklan mukaan artiklan 325 (1) omien varojen laskentavaatimuksia sovellettaessa kaupankäyntivaraston positiot on osoitettava 104 b artiklan mukaisesti perustetuille kaupankäyntiyksiköille.

Ehdotuksen mukaan kaupankäyntivaraston ja rahoitustaseen välistä rajanvetoa koskeva 104 artikla muutettaisiin kokonaan. Uudessa muutetussa artiklassa otettaisiin käyttöön myös poikkeus, jonka nojalla luottolaitos voi kohdentaa tietyt instrumentit rahoitustaseeseen, joka muutoin luokiteltaisiin kaupankäyntivarastoon. Poikkeus edellyttäisi ehdotetussa artiklassa tarkemmin määriteltyjen edellytysten täyttymistä ja toimivaltaisen viranomaisen antamaa hyväksyntää.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 104 a artiklaan ehdotetaan täsmennyksiä instrumentin uudelleenluokittelun edellytyksiin. Asetuksen 104 b artiklaan ehdotetaan lisättäväksi poikkeus, jonka nojalla laitokset voivat perustaa erityisiä kaupankäyntipisteitä, joihin laitokset voivat kohdentaa yksinomaan kaupankäyntivarastoon kuulumattomia positioita, joihin kohdistuu valuuttariskiä ja hyödykeriskiä. Asetuksen 104 c artiklaan ehdotetaan täsmennyksiä liittyen valuuttariskien suojausten käsittelyyn, jossa laitokset voivat tietyin edellytyksin jättää tietyt positiot valuuttariskiä koskevien omien varojen vaatimusten laskennan ulkopuolelle.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 34 artiklan mukaan laitosten on sovellettava 105 artiklan vaatimuksia kaikkiin käypään arvoon arvostettuihin omaisuuseriinsä laskiessaan omien varojensa määrää ja vähennettävä ydinpääomasta (CET1) mahdollisten muiden tarvittavien arvonoikausujen määrä. Artiklaan ehdotetaan lisättäväksi poikkeus, jonka nojalla laitokset voivat poikkeuksel-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

lisissä olosuhteissa Euroopan pankkiviranomaisen antaman lausunnon perusteella vähentää muiden arvonokaisujen määrää laskettaessa sitä kokonaismäärää, joka tullaan vähentämään ydinpääomasta. Muutoksella pyritään vähentämään myötäsyklisyyttä, joka sisältyy ydinpääomasta vähennettyihin muihin arvonokaisuihin.

Markkinariskiä koskevien omien varojen vaatimusten laskentamenetelmää koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että otetaan käyttöön markkinariskiä koskevat sitovat omien varojen vaatimukset, jotka perustuvat kaupankäyntisalkun markkinariskin laskennan uudistuksen (FRTB) Basel III -standardeille. Voimassa olevat säännökset sisäisten mallien käyttämisestä kumottaisiin, koska ne korvattaisiin Basel III -standardien mukaisesti A-IMA-menetelmällä. Lisäksi artiklaan 325 ehdotetaan poikkeusta, jonka mukaan laitokset eivät laske omia varoja koskevia vaatimuksia positioille, joihin kohdistuu valuuttariski ja jotka vähennetään omista varoista.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 325 a artiklaan ehdotetun muutoksen myötä luottolaitos voisi käyttää yksinkertaistettua standardimenetelmää (SSA) edellyttäen, että laitoksen tase-eriin ja taseen ulkopuolisiin eriin sisältyvä markkinariskille altistuva liiketoiminta on artiklassa mainittujen tarkempien kynnysarvojen mukainen (kuukauden tarkastelujaksolla 10 prosenttia luottolaitoksen kokonaisvaroista tai 500 miljoonaa euroa).

Muutettavaksi ehdotetussa 325 j artiklassa mukautettaisiin yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (CIU) kohtelua vaihtoisosessa standardimenetelmässä (A-SA). Lisäksi komissiolle annettaisiin toimivalta antaa teknisiä sääntelystandardeja laskennassa käytettävistä teknisistä tekijöistä. Mukautuksia ehdotetaan myös vaihtoehtoisen sisäisen mallin menetelmään (muutettavaksi ehdotettu 325 bh artikla).

Kokonaan muutettavaksi ehdotetussa 461 a artiklassa annettaisiin komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä markkinariskiä koskevien omien varojen vaatimusten laskentamenetelmien muuttamiseksi ja näiden menetelmien voimaantulopäivän muuttamiseksi. Lisäksi ehdotetaan eräitä yksityiskohtaisia markkinariskin laskentamenetelmiin liittyviä muutoksia EU:n vakavaraisuusasetuksen 325, 325 c, 325 j, 325 q, 325 s, 325 t, 325 v, 325 ab, 325 y, 325 am, 325 ah, 325 ak, 325 ae, 325 ai, 325 aj, 325 as, 325 ax, 325 az, 325 ba, 325 bc, 325 be, 325 bf, 325 bg, 325 bh, 325 bi ja 325 bp artikloihin.

Vastuun arvonokaisuriski (CVA)

Vastuun arvonokaisuriski (*credit valuation adjustment, CVA*) heijastaa johdannaisten vastapuoleen liittyvää maksukyvyttömyysriskiä. EU:n vakavaraisuusasetuksen 381 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi CVA-riskin uusi määritelmä, jossa riskimääritelmän piiriin luettaisiin sekä vastapuolen korkoeron riskifaktorit, että johdannaisportfolion markkinariski. EU:n vakavaraisuusasetuksen 382 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi sen osalta, mihin johdannaistransaktioihin luetaan sellaista CVA-riskiä, jota olisi katettava pääomavaatimuksilla. Siltä osin kuin CVA-riskistä ei johdettaisi pääomavaadetta, luottolaitoksen olisi raportoitava laskennallinen pääomavaade toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

CVA-riskin laskentaan liittyviä yksityiskohtia ehdotetaan täydennettäväksi myös EU:n vakavaraisuusasetuksen uudessa 382 a artiklassa sekä 383-386 artikloihin ehdotettavilla muutoksilla.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Voimassa olevia, CVA-riskiin liittyvää pääomavaadetta merkittävästi madaltavia poikkeussääntöksiä ei ehdoteta purettavaksi.

Operatiiviset riskit

EU:n vakavaraisuusasetuksen kolmannen osan III osasto operatiivisia riskejä koskien ehdotetaan kokonaan uudistettavaksi. Sisäisten riskimallien käyttämisestä operatiivisten riskien vakavaraisuusvaateen laskennassa ehdotetaan luovuttavaksi kokonaan, jolloin kaikkien luottolaitosten tulisi jatkossa käyttää standardimenetelmää. Luottolaitos voisi kuitenkin käyttää sisäisiä riskimalleja laskettaessa operatiivisten riskien pääomavaadetta sisäisen pääoman riittävyyttä koskevissa arviointimenettelyissä (ICAAP).

Basel III -standardien mukaan operatiivisia riskejä mitataan luottolaitoksen kokoon liittyvän mittarin (*Business Indicator Component BIC*) ja luottolaitoksen tappiohistorian perusteella, joista jälkimmäiseen sisältyy laajasti liikkumavaraa. Komission ehdotuksen mukaan operatiivisen riskin vakavaraisuusvaade määräytyisi ainoastaan luottolaitoksen koon perusteella (uudet 312-315 artiklat), eikä siinä huomioitaisi operatiivisten riskien tappiohistoriaa.

Luottolaitokset, joiden BIC-indikaattori on yli 750 miljoonaa euroa, tulee kuitenkin kerätä tappiohistoriaa kuvaavaa tietoa (317 artikla) ja julkistettava tappiohistoriaan liittyvät tiedot (446 artiklan 2 kohta). Tappiohistoriaa koskevat tiedot olisi kerättävä ainoastaan olennaisista riskitapahtumista (nettotappio vähintään 20 000 euroa ja erikseen yli 100 000 euron nettotappiot). Luottolaitoksen valvontaviranomaisella olisi toimivalta myöntää poikkeus tappiohistorian keräämisestä ja julkistamisesta tietyin edellytyksin, jos tästä aiheutuva hallinnollinen taakka katsotaan luottolaitokselle suhteettomaksi (316 artiklan 1 kohdan toinen alakohta).

Euroopan pankkiviranomaisen olisi laadittava komissiolle selvitys vahinkovakuutusjärjestelyiden käyttämiseen liittyvistä käytänteistä operatiivisten riskien hallinnassa (uusi 519 d artikla). Komissio perustelee ehdotustaan sillä, että vakuutusten hyödyntämiseen liittyen on ilmennyt huolenaiheita sääntelyn kiertämiseen liittyen.

Julkistamisvelvollisuudet

EU:n vakavaraisuusasetuksen 434 artiklassa säädettyihin julkistamisvelvollisuuksiin ehdotetaan muutoksia. Pieniä ja ei-monimutkaisia luottolaitoksia lukuun ottamatta luottolaitosten tulisi jatkossa julkistaa asetuksen mukaiset julkistamisvelvollisuuden alaiset tiedot Euroopan pankkiviranomaisen ylläpitämällä sivustolla. Luottolaitokset toimittaisivat tiedot ensiksi Euroopan pankkiviranomaiselle, joka vastaisi niiden julkaisemisesta sivustollaan. Euroopan pankkiviranomainen julkaisisi verkkosivustollaan pienten ja ei-monimutkaisten laitosten tiedot näiden laitosten toimivaltaisille viranomaisille 430 artiklan mukaisesti toimittamien tietojen perusteella.

Ehdotuksen 449 a artiklan mukaan kestävyysriskien julkistamisvaatimukset koskevat kaikkia luottolaitoksia. Pienet ja ei-monimutkaiset luottolaitokset julkaisisivat nämä tiedot vuosittain, muut puolivuositain. Ehdotuksen mukaan Euroopan pankkiviranomainen laatii tekniset täytäntöönpanostandardit yhtenäiseksi julkistamistavaksi, kuitenkin huomioiden suhteellisuusperiaatteen. Pienten ja ei-monimutkaisten luottolaitosten osalta ei vaadittaisi julkistamaan enempää tie-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

toja kestävyysriskeistä kuin, mitä raportointivaatimuksia koskevan 430 artiklan 1 kohdan h alakohdan osalta pieniltä ja ei-monimutkaisilta luottolaitoksilta vaaditaan.

Komission lainsäädäntöehdotuksessa on myös operatiivisen riskin puolelle ehdotettu helpotuksia pienille luottolaitoksille. Lainsäädäntöehdotuksen 316-323 artikloissa säädetään operatiivisen riskin tiedonkeruuta ja hallinnointia koskevista säännöistä. Suhteellisuustavoitteiden myötä vaatimukset on jaettu sääntöihin, joita sovelletaan kaikkiin luottolaitoksiin ja sääntöihin, joita sovelletaan vain tappiohistoriaa laskennassaan soveltaviin laitoksiin. Artiklassa 316 säädetään, että laitosten, joiden indikaattoriluku on vähintään 750 miljoonaa euroa laskevat vuotuisen operatiivisen riskin tappiot tappiohistorian mukaan. Artiklan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää vapautuksen tästä vaatimuksesta, jos luottolaitoksen indikaattoriluku on enintään yhden miljardin ja riskin laskeminen tappiohistorian mukaisesti oli kohtuuttoman raskasta.

Komissio on täytäntöönpanosuunnitelmien sekä seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelyiden osalta todennut ehdotuksessaan, että Baselin pankkivalvontakomitean ja Euroopan pankkiviranomaisen tulee jatkaa tarvittavan tiedon keräämistä, mikä mahdollistaa uusien keinojen vaikutusarvioinnin. Säännöllisten valvonta- ja arviointi prosessien (SREP) ja stressitestien avulla voidaan myös seurata uusien toimenpiteiden vaikutuksia sekä arvioida joustavuuden ja suhteellisuuden riittävyyttä, jolla otetaan huomioon pienten laitosten erityispiirteet.

Omiin varoihin luettaviin instrumentteihin liittyvät täsmennykset

Maailmanlaajuisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten kokonaistappionkattamiskykyvaatimuksen (TLAC) laskentaan liittyviä EU:n vakavaraisuusasetuksen säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että TLAC-vaatimuksen täyttämiseen sallituista instrumenteista vähennettäisiin eräiden epäsuorien ja synteettisen oman pääoman instrumenttien ohella myös eräät epäsuorat ja synteettiset vieraan pääoman instrumentit. Muutoksia ehdotetaan tältä osin myös 4 artiklan 1 kohdan 114 ja 126 alakohtiin.

Ydinpääomaa (CET1) koskeviin EU:n vakavaraisuusasetuksen 46, 48, 60, 70 ja 72 i artikloihin ehdotetaan vähäisiä muutoksia.

EU:n vakavaraisuusasetukseen ehdotetaan uutta 88 b artiklaa, jolla täsmennetään vähemmistöosuuksien vakavaraisuuskohtelua sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusdirektiivin (EU) 2019/2033 voimaantulon myötä. Lisäksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 84, 85 ja 87 artikloihin ehdotetaan muutoksia liittyen kolmansien maiden luottolaitosten tytäryrityksiin.

Vähimmäisomavaraisuusasteen (leverage ratio) laskentaan liittyvät tarkennukset

EU:n vakavaraisuusasetuksen 429 c artiklaa eräiden johdannaiskauppojen selvitysten osalta ehdotetaan muutettavaksi. Muutosehdotus perustuu kesäkuussa 2019 uudistettuun Basel III -standardiin tämän aihealueen osalta.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 429 f artiklasta ehdotetaan poistettavaksi poikkeus taseen ulkopuolisten erien vähimmäismuuntokertoimesta (10 %). Poikkeus ei ole enää tarpeellinen asetuksen 4 ja 111 artikloihin ehdotettujen muutosten myötä.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Selvitystä odottavien arvopaperiostojen ja -myyntien kohtelua vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa ehdotetaan muutettavaksi Basel III -standardien mukaisella tavalla EU:n vakavaraisuusasetuksen 429 ja 429 g artikloihin tehtävillä muutoksilla.

Kolmansien maiden luottolaitosten toiminta ja valvonta Euroopan talousalueella

Luottolaitosdirektiiviin ehdotetaan uutta 21 c artiklaa, jonka mukaan kolmansien maiden luottolaitosten tulee toimiakseen missä tahansa EU:n jäsenvaltiossa hakea joko sivuliikkeen toimilupaa tai kokonaan uuden luottolaitoksen toimilupaa. Velvoite hakea toimilupaa ei kuitenkaan koski niitä tilanteita, joissa kolmannen maan luottolaitos ei aktiivisesti tarjoa palveluitaan Euroopan unionin alueella, vaan tarjoaa palveluitaan EU:ssa sijaitsevien asiakkaiden aloitteesta (*reverse solicitation*).

Luottolaitosdirektiivin VI osasto ehdotetaan kokonaan muutettavaksi kolmansien maiden sivuliikkeitä koskevien vaatimusten osalta. Ehdotettavien säännösten soveltamisessa sivuliikkeet jaoteltaisiin kahteen eri luokkaan. Luokkaan 1 kuuluisivat toiminnaltaan merkittävimmät sivuliikkeet: tasearvo vähintään 5 miljardia euroa tai toiminta kattaa talletusten vastaanottamista yleisöltä. Luokkaan 1 kuuluisivat myös sivuliikkeet eräistä sellaisista kolmansista maista, joiden lainsäädännön mukaan pankkivalvonta ei ole vastaavalla tasolla kuin EU:ssa tai jos luottolaitos sijaitsee maassa, joka on luokiteltavissa korkeamman riskin valtioksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin suhteen. Luokkaan 2 kuuluisivat muut sivuliikkeet. Luokkaan 1 lukeutuvia sivuliikkeitä koskisivat korkeammat ja yksityiskohtaisemmat vaatimukset kuin luokan 2 sivuliikkeitä.

Luokan 1 sivuliikkeille ehdotetaan prosentuaalista vähimmäispääomavaatimusta ja luokan 2 sivuliikkeille kiinteää euromääräistä vähimmäispääomavaatimusta. Luokkaan 1 kuuluvien sivuliikkeiden olisi noudatettava EU:n vakavaraisuusasetuksen perusteella annetun komission delegoidun asetuksen mukaista maksuvalmiusvaatimusta (LCR) - eli kolmansien maiden sivuliikkeet olisivat osin samojen likviditeettivaatimusten piirissä kuin EU:n alueella toimivat pankit. Sivuliikkeen olisi myös noudatettava eräitä sisäiseen hallintoon ja riskienvalvontaan liittyviä vaatimuksia, samoin kuin kyettävä erittelemään sivuliikkeen sijaintivaltioon kytkeytyvät varat ja velat. Sivuliikkeellä olisi velvollisuus raportoida sijoittautumisvaltion valvontaviranomaiselle sääntelyn noudattamiseen liittyen, samoin kuin sivuliikkeen toimintaan liittyvistä varoista ja veloista. Myös sivuliikkeiden säännöllisistä valvontavelvollisuuksista sekä viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta sekä yhteistyöstä ehdotetaan uusia säännöksiä.

Sivuliikkeen valvonnasta vastaavalla toimivaltaisella viranomaisella olisi ehdotuksen mukaan tietyin edellytyksin toimivalta määrätä sivuliike tytäryhtiötettäväksi. Tämä voisi tulla kyseeseen kahdessa eri tapauksessa. Määräminen tytäryhtiötettäväksi voisi kyseeseen, jos sivuliiketoiminta arvioidaan rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäväksi. Valvontaviranomaisella olisi velvollisuus arvioida sivuliiketoiminnan merkittävyyttä säännöllisesti, jos sivuliikkeen toiminta tasearvoltaan ylittää 30 miljardia euroa. Valvontaviranomainen voisi edellyttää sivuliikkeen toiminnan muuttamista tytäryhtiörakenteeksi myös, jos sivuliikkeen havaitaan rikkovan EU:n sisämarkkinoita koskevaa sääntelyä.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäväksi luokiteltavan siviliiikkeen tytäryhtiöittämissä sijasta kyseeseen voivat tulla myös rakennejärjestelyt, joilla merkittävyys rahoitusjärjestelmän kannalta puretaan, tai harkinnanvaraisen lisöpääomavaatimuksen (ns. pilari 2 -vaatimus) asettaminen. Viranomaisen voi kuitenkin jättää soveltamatta rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävään siviliiikkeeseen suunnattavia toimenpiteitä, jos toimenpiteillä ei saavuteta rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta merkittäviä hyötyjä.

Kestävyysriskit (ESG)

Komission ehdotus sisältää uusia säännöksiä siitä, millä tavalla luottolaitoksen tulee huomioida kestävyysriskejä toiminnassaan. Kestävyysriskeillä tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntavastuuseen ja hallintotapaan liittyviä riskejä (*environmental, social and governance, ESG*). Ehdotukset pohjautuvat kestävyysriskien laadullisen hallinnan parantamiselle.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi eri tyyppisten kestävyysriskien määritelmät: ESG-riski (1 kohdan uusi 52 d alakohta), ympäristöriski (uusi 52 e alakohta), fyysinen riski (uusi 52 f alakohta), siirtymäriski (uusi 52 g alakohta), sosiaalinen riski (uusi 52 h alakohta) ja hallintojärjestelmään liittyvä riski (uusi 52 i alakohta).

Luottolaitosdirektiivin 73 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottolaitoksen tulisi ottaa kestävyysriskit huomioon sisäisen pääoman riittävyyden arviointiin (ICAAP) liittyvissä strategioissa ja prosesseissa. Luottolaitosdirektiivin 74 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että osana luottolaitoksen luotettavaa hallintojärjestelmää luottolaitoksella on oltava tehokkaat menettelytavat myös kestävyysriskien hallintaan, tunnistamiseen ja raportointiin. Kestävyysriskit ovat ehdotuksen mukaan otettava huomioon lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Ehdotetun luottolaitosdirektiivin muutetun 76 artiklan mukaan luottolaitoksen hallituksen (tai vastaavan hallintoelimen) olisi arvioitava vähintään kahden vuoden välein riskistrategioita ja periaatteita, mukaan lukien ESG-tekijöiden vaikutus lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Luottolaitoksen hallituksen olisi myös laadittava nimenomaiset suunnitelmat ja mitattavissa olevat tavoitteet valvoakseen niitä riskejä, joita voi syntyä sen johdosta, että luottolaitoksen strategia poikkeaa Euroopan unionin politiikkatavoitteiden mukaisesta tai laajemmasta kestävästä talouteen liittyvistä trendeistä. Vastaavasti luottolaitoksen valvontaviranomaisella olisi toimivalta valvoa näitä seikkoja (muutettavaksi ehdotettu 104 artikla).

Ehdotuksen mukaisessa uudessa 87 a artiklassa toimivaltaisen valvontaviranomaisen olisi valvottava, että luottolaitoksella on edellä mainitut sääntelyn edellyttämät strategiat ja prosessit kestävyysriskien tunnistamiselle ja hallinnalle. Artiklassa tarkennetaan myös kestävyysriskien arviointiin liittyvää sisältöä. Riskejä on artiklan mukaan arvioitava vähintään 10 vuoden aikajännteellä. Kestävyysriskien arviointi tulee suhteuttaa ottaen huomioon kyseiseen luottolaitokseen kohdistuvien kestävyysriskien mittaluokka, luonne ja monimutkaisuus. Valvontaviranomaisten on varmistettava, että luottolaitokset mittaavat niiden kykyä sopeutua kestävyysriskien liittyvistä tekijöistä aiheutuviin negatiivisiin vaikutuksiin, vähintäänkin ilmastonmuutoksesta aiheutuviin vaikutuksiin, perusskenaariolla ja vaihtoehtoisilla skenaarioilla.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Luottolaitosdirektiivin 98 artiklassa säädetään kattavasta valvojan arviosta (SREP), jonka avulla toimivaltaisen viranomaisen on arvioitava luottolaitoksen toimintaan liittyviä riskejä. Ehdotus sisältää muutoksen mainittuun artiklaan siten, että myös kestävyysriskit tulee huomioida osana valvojan arviota. Luottolaitosdirektiivin 104 artiklaan ehdotettavan muutoksen mukaan toimivaltaisella valvontaviranomaisella olisi toimivalta vaatia luottolaitosta ryhtymään kestävyysriskejä alentaviin toimenpiteisiin. Luottolaitosdirektiivin 100 artiklaan liittyvän muutosehdotuksen mukaan Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen sekä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen olisi yhteisesti lanseerattava arviointimetodologia kestävyysriskien mittaamisesta. Arviointimetodologian kehittämisen olisi määrä alkaa ilmatoriskeitä.

EU:n vakavaraisuusasetuksen 430 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi säännös kestävyysriskeihin liittyvästä raportointivelvollisuudesta toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle. Lisäksi artiklassa 449 a ehdotetaan kaikkia luottolaitoksia velvoittavaa julkistamisvelvollisuutta kestävyysriskeistä. Ehdotuksen mukaan Euroopan pankkiviranomainen laatii tekniset täytäntöönpanostandardit yhtenäisestä julkistamistavasta kuitenkin huomioiden suhteellisuusperiaatteen.

Komissio on todennut lainsäädäntöehdotuksen perusteluissa, että luottolaitosdirektiivin 133 artiklaan pohjautuvan rahoitusjärjestelmän rakenteellisten ominaisuuksien perusteella asetettavan lisäpääomavaatimuksen (ns. järjestelmäriskipuskuri) perusteena saattaisi olla mahdollista käyttää myös ilmatoriskejä yhtenä järjestelmätyyppisenä riskinä. Makrovakauserävaatimusten kokonaistarkastelu on kuitenkin määrä toteuttaa vuonna 2022, jolloin myös ilmatorisken tarkoituksenmukaista huomioinnin ottamista arvioidaan tarkemmin. Komission ehdotus ei siten sisällä muutosesityksiä näitä osin.

Komissio ehdottaa vakavaraisuusasetuksen 501 c artiklaan muutosta Euroopan pankkiviranomaisen kestävyysriskejä koskevan raportin aikataulun nopeuttamiseksi vuoteen 2023 vuodesta 2025.

Pankkivalvonnan kehittäminen

Valvontaviranomaisen riippumattomuus

Luottolaitosdirektiivin 4 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jäsenvaltioiden olisi nykyistä tarkemmin varmistettava lainsäädännöllisin toimenpiteiden pankkivalvontaviranomaisen riippumattomuus muista julkisista ja yksityisistä tahoista. Ehdotettujen muutosten myötä jäsenvaltioiden olisi määriteltävä kansallisessa lainsäädännössä nykyistä tarkemmin eturistiriitojen estämisestä pankkivalvontaviranomaisen sisäisessä toiminnassa. Viranomaisen palveluksessa olevan henkilökunnan arvopaperikaupankäynti valvottavien arvopapereilla olisi kielletty, samoin viranhaltijan olisi kiellettyä siirtyä suoraan sellaisen valvottavan palvelukseen, jonka valvontatehtäviin viranhaltija on osallistunut. Euroopan pankkiviranomaisen tulisi antaa tarkempia ohjeita valvontaviranomaisen riippumattomuudesta ja eturistiriitatilanteiden estämisestä.

Valvontavaltuudet

Ehdotuksen mukaan valvontaviranomaisten valvontavaltuuksia laajennettaisiin omistussuosuksien hankinnassa (luottolaitosdirektiivin III osaston uusi 3 luku), merkittävien omaisuususerien luo-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

vutuksessa (luottolaitosdirektiivin III osaston uusi 4 luku) sekä sulautumisissa ja jakautumisissa (luottolaitosdirektiivin III osaston uusi 5 luku).

Ehdotettavien säännösten mukaan valvontaviranomaista olisi informoitava etukäteen edellä mainituista järjestelyistä (ehdotetut luottolaitosdirektiivin 27 a, 27 f ja 27 j artiklat) ja valvontaviranomaisella tulee olla toimivaltuus estää järjestelyiden toteuttaminen, jos järjestelyllä on haitallinen vaikutus luottolaitoksen riskiprofiiliin (ehdotetut luottolaitosdirektiivin 27 b, 27 g ja 27 k artiklat). Mainitut valvontavaltuudet kohdistuisivat ainoastaan vaikutuksiltaan merkittävimpiin järjestelyihin. Valvontaviranomaisen suostumusta kuitenkin edellytettäisiin kaikissa sulautumisissa ja jakautumisissa, pois lukien ryhmittymän sisäiset järjestelyt sekä sellaiset järjestelyt, joissa järjestelyn yhteydessä perustettavalle luottolaitokselle haetaan samalla luottolaitoksen toimilupaa tai omistusyhteisöltä omistusyhteisötoimintaan oikeuttavaa lupaa.

Ehdotus sisältää myös toimivaltaisia valvontaviranomaisia koskevat yhteistyövelvoitteet, kun edellä mainitut järjestelyt koskevat useamman toimivaltaisen viranomaisen tehtäväkenttää (ehdotetut luottolaitosdirektiivin 27 c, 27 h ja 27 k artiklat). Euroopan komission olisi Euroopan pankkiviranomaisen ehdotuksesta annettava tarkemmat, viranomaisia sitovat sääntelystandardit viranomaisyhteistyön, kuten viranomaisten keskinäisen tietojen vaihdon, toteuttamisesta.

Luottolaitoksen johdon ja avainhenkilöiden luotettavuuden ja pätevyyden (fit and proper) valvonta

Luottolaitoksen johdon ja avainhenkilöiden luotettavuuden ja pätevyyden arviointimenettelyitä (*fit and proper*), erityisesti valvontaviranomaisen ja luottolaitoksen välisen tehtävänjaon osalta, täsmennettäisiin luottolaitosdirektiivin ehdotetuissa uusissa 91 a ja 91 b artikloissa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin avainhenkilön (*key function holder*) luotettavuuden ja pätevyyden arvioinnista (ehdotetut luottolaitosdirektiivin 91 c ja 91 d artiklat). Tähän liittyen ehdotetaan, että arviointimenettely olisi suuruusluokaltaan merkittävässä luottolaitoksissa jatkossa suoritettava ennen kuin henkilö valitaan luottolaitoksen johtoon tai tietyksi avainhenkilöksi (*ex ante*). Jälkikäteisarviointi (*ex post*) olisi mahdollista ainoastaan niissä tapauksissa, kun johtoon kuuluva tai avainhenkilö olisi vaihdettava toiseen välittömästi.

Seuraamukset

Luottolaitosdirektiiviin ehdotetaan kokonaan uutta seuraamusmaksutyyppejä: säännöllinen seuraamusmaksu. Seuraamusmaksun määräämisen kohteena olevan luottolaitoksen olisi maksettava säännöllistä seuraamusmaksua niin kauan, kunnes seuraamusmaksun määräämisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti on korjattu. Säännöllisen seuraamusmaksun käyttöönoton tarkoituksena on kannustaa luottolaitoksia oikaisemaan toiminnassaan havaitut virheet ja puutteet mahdollisimman pian. Lisäksi luottolaitosdirektiivin 67 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi tiettyjä tekoja ja laiminlyöntejä, jotka voivat olla hallinnollisten seuraamusten määräämisen perusteena. Direktiivin 66 ja 67 artikloja ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että hallinnollisten seuraamusten perusteena oleva tuottojen yhteismäärä lasketaan EU:n vakavaraisuusasetuksen 314 artiklan mukaisesti. Luottolaitosdirektiivin 70 artiklaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioidaan nimenomaisesti kaksoisrangaistavuuden (*ne bis in idem*) kielto.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Luottolaitosliitännäisten fintech-yritysten sisällyttäminen pankkivalvonnan piiriin

EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklaan sisältyvää oheispalveluyrityksen (*ancillary services undertaking*) määritelmää ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin paremmin luottolaitostoimintaan liittyvät tukifunktiot. Lisäksi rahoituslaitoksen (*financial institution*) määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että määritelmän piiriin kuuluisivat myös oheispalveluyritykset. Muutosehdotusten tarkoituksena on, että luottolaitosliitännäiset fintech-yritykset kuuluisivat nykyistä kattavammin luottolaitosten konsolidoidun valvonnan piiriin.

Määritelmät

EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan mukaisia emoyrityksen ja tytäryrityksen määritelmiä muutettaisiin yhdenmukaisiksi kirjanpitostandardeihin sisältyvien vastaavien määritelmien kanssa.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisu

Luottolaitosten kriisinratkaisuun liittyvät tarkennukset vakavaraisuusasetukseen

Komission ehdotus sisältää eräitä teknisluonteisia muutosehdotuksia kriisinratkaisukehikkoon. EU:n kriisinratkaisudirektiivin mukaan ryhmittymän sisäisen omia varoja ja vähentämiskelpoisia velkoja koskevien vaatimusten (internal MREL) piiriin kuuluvat rahoitusvälineet on pidettävä kriisinratkaisumenettelyn kohteena olevan yhteisön eli tyypillisesti emoyrityksen omistuksessa. Tämän säännön tarkoituksena on ollut varmistaa, että tytäryhtiön tappio- ja pääomituskyvystä vastaa viime kädessä sen emoyritys eli kriisinratkaisumenettelyn kohteena oleva yhteisö. Komissio ehdottaa käyttöönotettavaksi Euroopan pankkiviranomaisen kehittämän niin kutsutun *daisy chain* -vähennysjärjestelmän, jonka mukaan sisäiset, tytäryhteisöjen kriisinratkaisumenettelyn kohteena olevalle yhteisölle erillisen välilyhteisön kautta liikkeeseen laskemat, MREL-kelpoiset rahoitusvälineet olisi vähennettävä kokonaan välilyhteisön omasta sisäisestä MREL-kapasiteetista ja toisaalta velan kierrättämisestä ei syntyisi välilyhteisölle ylimääräistä vakavaraisuusrasitusta velkasaamisten kautta. Vakavaraisuusasetukseen tehtävillä teknisluonteisilla muutoksilla mahdollistettaisiin edellä kuvatun mallin toiminta pääomavaatimusten ja omavaraisuusasteen osalta.

Lisäksi vakavaraisuusasetuksessa tarkennettaisiin maailmanlaajuinen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten sääntelyä koskien kriisinratkaisustrategioita, joissa kriisinratkaisutoimenpiteet kohdistetaan useampaan kuin yhteen ryhmään kuuluvaan yhteisöön tai alaryhmään (MPE). Muutoksella varmistettaisiin, että MPE-konsernien, joilla on tytäryhteisöjä kolmansissa maissa, kriisinratkaisustrategiat vastaavat paremmin niille asetettuja tappionsietokykyvaatimuksia.

Luottolaitosten kriisinratkaisuun liittyvät tarkennukset luottolaitosdirektiiviin

Luottolaitosdirektiivin 18 artiklaa muutettaisiin siten, että toimivaltaisen viranomaisen tai kriisinratkaisuviranomaisen todetessa laitoksen olevan kykenemätön tai todennäköisesti kykenemätön jatkamaan toimintaansa, toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus peruuttaa luottolaitoksen toi-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

milupa. Muutoksella varmistettaisiin, että toimilupa on mahdollista peruuttaa, vaikkei luottolaitos täyttäisi kriisihallintoon asettamiselle säädettyjä edellytyksiä.

Kriisinsuoritusdirektiiviin tehtävät muutokset

Kriisinsuoritusdirektiiviä muutettaisiin siten, että toimivaltaisen valvontaviranomaisen tulee tehdä luottolaitosdirektiivin mukainen luottolaitoksen johtoon tai avainhenkilöihin kuuluvan henkilön luotettavuuden ja pätevyyden (*fit & proper*) arviointi vasta sen jälkeen, kun henkilö on valittu tehtäväänsä varhaisen puuttumisen välineiden tai kriisinsuoritusvälineiden käyttämiseen liittyvien tilanteiden yhteydessä. Muutoksella mahdollistetaan vaikeuksiin ajautuneiden luottolaitosten johdon ja avainhenkilöiden ripeampi nimittämisprosessi kriisitilanteiden yhteydessä.

Komission indikoimia tulevia selvityksiä lainsäädäntömuutosten tarpeesta

Luottolaitosten varojenjakoon liittyvän sääntelyn muuttaminen

Voimassa olevan EU:n vakavaraisuusasetuksen 518 b artiklan mukaan komission tulee raportoida Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuoden 2021 loppuun mennessä, tulisiko luottolaitosten valvontaviranomaisille antaa lisätoimivaltuuksia varojenjaon rajoittamiseksi rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteissa. Kysymys on konkretisoitunut erityisesti koronapandemian aikana.

Komissio toteaa, että Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan keskuspankin ja Euroopan järjestelmäriskikomitean koordinoimilla luottolaitosten varojen jaosta pidättäytymiseen tähtäävillä toimenpiteillä on ollut suotuisa vaikutus: komissio katsoo, että luottolaitokset ovat pystyneet kanavoimaan varojaan luotonantoon toivotulla tavalla.

Komissio ei tässä yhteydessä ehdota uusia säännöksiä luottolaitosten varojenjaon rajoittamiseen liittyvien viranomaistoimivaltuuksien osalta ja toteaa, että tähän teemaan liittyvä kysymys tullaan ottamaan esille vuonna 2022 toteutettavan makrovakausvälineiden kokonaistarkastelun yhteydessä.

Kryptovarojen kohtelu vakavaraisuuslaskennassa

Kryptovarojen vakavaraisuuslaskentaan liittyviä kysymyksiä selvittävä työ on hiljattain käynnistynyt Baselin pankkivalvontakomiteassa. Komissio indikoi, että se tulee arvioimaan kryptovaroihin liittyviä kysymyksiä myöhemmin Baselin komitean tekemän selvityksen pohjalta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen taustalla olevaa tavoitetta pankkisektorin häiriönsietokyvyn vahvistamisesta. Aikaisemmat kriisit ovat osoittaneet, että vahvasti pääomitettut pankit vähentävät myötäsyklisyyttä laskusuhdanteissa ja kriisitilanteissa. Talousnäköymien epävarmuus ja kasvanut velkaantuminen maailmanlaajuisesti niin kotitalouksien kuin joissain maissa myös yritysten tasolla korostaa sekä kotimaisen että eurooppalaisen pankkisektorin vahvan vakavaraisuuden merkitystä. Vakavaraisuustunnuslukuihin liittyvän epävarmuuden pieneminen parantaa pankkien häiriönsietokykyä ja siten vähentää tarvetta soveltaa kriisinsuoritusmenettelyitä

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

taikka turvautua pankkiunionissa sovittuihin yhteisvastuullisiin riskinjakomekanismeihin, kuten yhteiseen kriisinratkaisurahastoon tai sitä täydentävään Euroopan vakausmekanismin yhteiseen varautumisjärjestelyyn. Pankkisektorin häiriöillä on taipumus levitä helposti yli rajojen ja jopa globaalisti. Rahoitusvakauskysymyksiä onkin tarkasteltava kotimaisen tason ohella laajemmasta eurooppalaisesta näkökulmasta, johon nyt puheena olevalla sääntelyllä voidaan vaikuttaa.

Valtioneuvosto katsoo, että rahoitusvakautta ja talouskasvun edistämistä ei ole pidettävä keskenään ristiriitaisina tavoitteina: vain vakaa pankkisektori pystyy tukemaan taloutta myös talouden lasku- ja matalasuhdanteissa. Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ehdotuksen mukaisiin siirtymäaikoihin, jotka mahdollistavat ehdotettujen muutosten toimeenpanon pitkällä tähtäimellä siten, että lyhyen aikavälin mahdollisia negatiivisia vaikutuksia taloudelle voidaan välttää.

Valtioneuvosto tukee Basel III -standardien huolellista toimeenpanoa EU:ssa. Kansainvälisten standardien voimaansaattaminen on Suomen ja laajemmin myös Euroopan rahoitusvakauden ja pankkien tasapuolisten kilpailuedellytysten kannalta tärkeää, koska pankkitoiminnan kansainvälinen luonne ja kansainvälinen kytkeytyneisyys on korostunut entisestään. Eurooppalaisen lainsäädännön merkittävät poikkeamat Basel III -standardeista voisivat kannustaa myös muita lainkäyttöalueita keventämään sääntelyään, mikä voi johtaa rahoitusvakausuhkien kohoamiseen maailmanlaajuisesti.

Komission ehdotukseen sisältyy runsas määrä erinäisiä poikkeuksia, siirtymäaikoja ja uudelleen-tarkastelulausekkeita, jotka tekevät ehdotuksen yhteisvaikutusten arvioinnista osin vaikeaa. Valtioneuvosto huomauttaa, että nämä saattavat johtaa epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin ja vaikutuksiin. Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti komissiolle annettavien delegoitujen norminantovaltuuksien laajuuteen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä komission ehdotusta kokonaisriskipainolattian käyttöönotosta kaikkien pääomavaatimusten laskemiseen sovellettavana. Kokonaisriskipainolattialla vähennetään olennaisesti sisäisiin riskimalleihin liittyviä epävarmuustekijöitä. Ehdotettu sääntely parantaa pankkien vakavaraisuustunnuslukujen ja -vaatimusten vertailtavuutta ja luotettavuutta sekä EU:n sisämarkkinoilla että globaalilla tasolla. Tämä on erityisen tärkeää pohjoismaisilla pankki-markkinoilla, joiden valvonta on edelleen jakautunut pankkiunionin ja sen ulkopuolisten jäsenvaltioiden kesken. Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta tervetulleena myös siitä näkökulmasta, että riskipainolattian myötä vakavaraisuusvaatimusten määräytymisenä perusteena olevien riskipainojen vähimmäistaso määriteltäisiin jatkossa selkeämmin lainsäädännössä.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta kokonaisriskipainolattian soveltamisesta konsolidoidulla tasolla lähtökohtaisesti perusteltuna. Soveltamistasoon liittyen on otettava huomioon, että kokonaisriskipainolattia ei aiheuta epätarkoituksenmukaista pääomavaatimusten nousua Suomen pankkisektorille tyypillisille erillisille kiinnitysluottopankeille, jotka toimivat konsernin tai ryhmittymän varainhankintayksikköinä.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti esitettyihin poikkeuksiin, joilla matalariskisiin yritysluottoihin ja asuntoluottoihin voidaan sisäisiä riskimalleja käyttävissä pankeissa väliaikaisesti soveltaa kokonaisriskipainolattiaan liittyen matalampaa lattiatasoa, korostaen kuitenkin niiden luon-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

netta kompromissi- ja väliaikaisratkaisuuina nyt ehdotettavassa kokonaisuudessa. Samalla on tärkeää seurata ja edistää yritysluotonantoon liittyvien markkinarakenteiden kehittymistä siirtymäkauden aikana. Rahoitussektorilla on merkittävä rooli Suomen talouskasvun turvaamisessa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asuntoluottoja koskevissa poikkeussäännöksissä huomioidaan luoton ja sen vakuuden arvon välinen suhde. Valtioneuvosto lähtökohtaisesti tukee ehdotettuja uudelleentarkastelulausekkeita asunto- ja yritysluotonannon osalta. Sääntelyn uudelleentarkastelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti sen arviointiin, ovatko pankkisektorin riskit muilla osa-alueilla katettuna asianmukaisesti. Riskiperusteisuuden huomiointia ei tulisi heikentää.

Asunto-osakeyhtiöluottojen (ns. taloyhtiölainat) osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kansallinen asunto-osakeyhtiöjärjestelmä huomioidaan vakavaraisuussäätelyssä tarkoituksenmukaisella tavalla. Taloyhtiölainat tulee vakavaraisuusvaatimusten näkökulmasta lähtökohtaisesti rinnastaa asuntoluottoihin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti. Valtioneuvosto toisaalta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetut muutokset luottoriskin standardimenetelmään sisältävät nykyistä suotuisamman riskipainon matalan luototussuhteen asuntoluotoille, mistä syystä pk-yrityksille suunnatun huojennuskertoimen soveltaminen voi johtaa epätarkoituksenmukaisen mataliin riskipainoihin taloyhtiölainoissa – erityisesti, jos asunto-osakeyhtiön omistus ei ole riittävästi hajautunut.

Valtioneuvosto katsoo, että vastuun arvonokaisuriskiiin liittyviä poikkeuksia Baselin standardeista on perusteltua vähentää ja jatkoneuvotteluissa tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että riskit tulevat vakavaraisuusvaatimuksissa asianmukaisesti katetuksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että operatiivisten riskien tappiohistoria tulee tarkoituksenmukaisella tavalla huomioida vakavaraisuusvaateen määrittämisessä.

Valtioneuvosto kannattaa kestävyysriskien hallintaa koskevan sääntelyn kehittämistä osana laadullisen riskienhallinnan kehikkoa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kestävyysriskit huomioidaan sääntelyssä siten, että ne luotettavasti heijastavat luottolaitoksen kannettavaksi tulevia taloudellisia riskejä. Valtioneuvosto pitää kuitenkin lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan näkökulmasta ongelmallisena, että komission lainsäädäntöehdotuksen mukaan kestävyysriskien hallinnan mittapuuna käytettäisiin yleisempiä kestävyysriskien liittyviä politiikkatavoitteita. Valtioneuvosto katsoo, että kestävyysriskien hallinta tulisi ensisijaisesti kytkeä vakiintuneisiin luottolaitosten riskienhallinnan osa-alueisiin, kuten laadullinen luottoriski, keskittymäriskit ja operatiivinen riski.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna kolmansien maiden luottolaitosten ETA-maissa sijaitsevien sivuliikkeiden valvonnan tehostamista koskevia ehdotuksia, koska myös kolmansien maiden toimijoilla voi olla merkittäviä rajat ylittäviä vaikutuksia eurooppalaiseen rahoitussektoriin.

Valtioneuvosto pitää komission ehdotukseen sisältyviä täsmennyksiä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisulainsäädäntöön perusteltuina. Valtioneuvosto pitää myös pankkien toimiluvan peruuttamista koskevan sääntelyn täsmennyksiä keskeisenä sen varmistamisessa, että elinkelvottomien pankkien toiminta lopetetaan.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleisiä huomioita ehdotetusta sääntelystä. Pankkien toimintaa maailmanlaajuisesti säätelevän Basel-kehikon kolmas versio hyödyntää finanssikriisin opetuksia: pankeilta vaaditaan aiempaa enemmän ja parempilaatuista pääomaa, ja niille asetetaan uusia likviditeettivaatimuksia. Rahoitusmarkkinoiden kansainvälisen luonteen ja rahoitusvakautta uhkaavien rajat ylittävien tartuntavaikutusten vuoksi on perusteltua, että pankkitoimintaa säännellään ylikansallisesti. Basel-kehikko tunnistaa kuitenkin tarpeen sopeuttaa sääntelyä paikallisiin oloihin lainkäyttöalueiden eroavaisuuksien mukaan.

Talousvaliokunta yhtyy sääntelyn lähtökohtiin, joiden mukaan vakavarainen pankkisektori sekä toimivat pääomamarkkinat ovat välttämätön edellytys talouden kestäväälle kasvulle. Vakavaraiset pankit pystyvät ylläpitämään luotonantoaan ja muita palveluitaan myös talouden ja rahoitusjärjestelmän häiriötilanteissa. Asianmukainen riskienhallinta ja sijoittajanvastuun toteuttaminen puskuroivat pankkisektorin häiriöiden heijastumista rahoitus- ja makrovakauteen.

Käsittelyssä oleva sääntelykokonaisuus on erittäin laaja, ja sen lopulliseen sisältöön ja toteutus-aikatauluun liittyy epävarmuuksia. Arviot sääntelyn vaikutuksista pankkien toimintaympäristöön, rahoituksen saatavuuteen ja hintaan sekä yleisesti kansantalouksiin ovat osin epätarkkoja, ja talousvaliokunnan tässä lausunnossaan esittämät kannanotot ovat siksi alustavia. Valiokunta varautuu täsmentämään kantojaan myöhemmin myös prosessuaalisista syistä: valiokunnalla on ollut valtioneuvoston kirjelmien antamisen ajoituksen vuoksi vain varsin vähän aikaa kannanmuodostukseen. Talousvaliokunta huomauttaa, että erityisesti sellaisissa valtiopäiväasioissa, joiden pohjana on pitkäkestoinen kansainvälinen valmistelu- ja neuvottelutyö, ei ole perusteita ajoittaa eduskuntakäsittelyä siten, etteivät esimerkiksi vastinemenettely tai lisäkuulemiset ole mahdollisia.

Luottoriskien hallinta vakauden turvaajana. Pankit hallitsevat luottokantansa riskejä lainsäädännön, valvojan määräysten ja omien sisäisten ohjeistustensa mukaisesti. Riskipainotettujen erien ja kokonaisriskin määräytyminen voi tapahtua joko standardimenetelmää tai laitoksen omia, sisäisiä riskimalleja käyttäen. Standardimenetelmässä riskipainokorit tulevat luoton ja vakuuden kategorian mukaan suoraan lainsäädännöstä. Sisäisiä malleja käyttävä laitos sen sijaan laatii, valvojan myöntämän luvan nojalla ja EU:n vakavaraisuusasetuksen asettamia reunaehtoja noudattaen, itse mallinnusmenetelmänsä. Niiden tulee perustua laitoksen omaan luottokantaan liittyviin tilastollisiin todennäköisyyksiin.

EKP on tutkinut EU-alueen pankkien sisäisten mallien toimivuutta ja todennut, että yleisesti ottaen näitä malleja käyttävät pankit täyttävät malleihin liittyvät vaatimukset ja että asianmukaiset sisäiset mallit ovat avuksi riskien mittaamisessa ja siten edesauttavat taloudellisiin shokkeihin varautumista. Baselin komitean selvitysten perusteella kuitenkin joidenkin pankkien käyttämät riskiarviomenetelmät ovat voineet aliarvioida pankkien vastuisiin liittyviä riskejä. Mallien heikkoudeksi on tunnistettu niiden yhteismitattomuus ja osin myös laitoksen mahdollisuus valita parametrit itselleen suotuisasti tavalla, joka voi hämärtää näkymää sen häiriönsietokykyyn verrattuna toisiin valvottaviin laitoksiin.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Nyt ehdotetuilla muutoksilla pyritään muun muassa kaventamaan perusteettoman suuria eroja sisäisiä luottoluokitusmenetelmiä käyttävien pankkien saamisten riskipainoissa ja riskipainotetuissa vakavaraisuusvaatimuksissa. Uudistuksilla pyritään näin vahvistamaan luottamusta pankkien raportointiin vakavaraisuustunnuslukuihin sekä tasapuolistamaan pankkien välisen kilpailun edellytyksiä. Vahva ja vertailukelpoinen vakavaraisuus vahvistaa sijoittajien luottamusta pankki-sektoria kohtaan ja etenkin kriisitilanteissa helpottaa niiden varainhankintaa.

Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan luottamus pankkien sisäisiin malleihin voidaan parhaiten saavuttaa pitämällä kiinni vakavaraisuuskehikon riskiperusteisuudesta. Sisäisiin malleihin pitää vaikuttaa EU:ssa vakavaraisuusasetuksella ja sen noudattamisen yhdenmukaisella valvonnalla. Talousvaliokunta yhtyy myös asiantuntijakuulemisessa esitettyyn huomautukseen, että standardimallin antamat riskipainot eivät ole sellaisinaan ”oikeampia” kuin sisäisten mallien kautta saadut riskiarviot. Standardimallia sovellettaessa riskipainot johdetaan arviosta lainanottajan luottokelpoisuudesta.

Riskien laskentaa koskeva sääntelyn oikeasuhtaisuus. Basel III -säännöksiin pohjautuvien muutosten keskeisimpiä elementtejä on ns. kokonaisriskipainolattian käyttöönotto. Sisäisiä riskimalleja käyttävien laitosten tulisi soveltaa kokonaisriskipainolattiaa, eli sen vakavaraisuuslaskennassa sovellettavien riskipainotettujen erien yhteismäärä ei saa alittaa määrää, joka vastaa 72,5 %:a standardimenetelmällä määritettävien erien kokonaisriskistä. Tämä vähimmäisvaatimus tulisi voimaan siten, että lopullista tasoa sovellettaisiin vuoden 2030 alusta lukien. Matalariskisten asuntoluottojen kohdalla jäsenvaltiolla on mahdollisuus soveltaa laskennan pohjana käytettävässä standardimenetelmässä matalampia riskipainoja vuoden 2032 loppuun saakka. Lisäksi luottoluokitteluihin luottolaitoksiin liittyvän vastapuoliriskin riskipainokoreja tarkennettaisiin. Huomionarvoista muutoksessa on myös se, että jatkossa luottoluokittelemattoman luottolaitoksen vastapuoliriski ei enää määräytyisi suoraan sen kotivaltion luottoluokituksen mukaisesti. Myös eräiden yritysluottojen riskipainokohtelu laskisi, eikä luottoluokittelemattoman yrityksen riskipaino enää missään tilanteessa riippuisi sen kotivaltion luokitukselta. Asunto- ja kiinteistö- vakuudelliseen luotonantoon liittyvä riskipainokohtelu kytkettäisiin luoton määrän ja vakuuden suhteeseen.

Sekä rahoitus- että makrovakauseräpolitiikan ongelmana on se, että päätösten lyhyen aikavälin haitat ovat näkyvissä välittömästi, mutta hyödyt vasta pidemmän ajan jälkeen: jos vakausvälineillä onnistutaan estämään merkittävä kriisi, toimien hyödyt eivät tule koskaan näkyviin. Tämä hyötyjen ja haittojen epäsymmetrisyys altistaa vakausvälineet myös kritiikille. Luottolaitosten pääomavaatimusten osalta kritiikki kohdistuu huoleen luotonantokyvyn heikentymisestä: odotettu tuottoaste heikkenee, jos pääomavaatimuksia kiristetään, mikä voi johtaa siihen, että luottojen korot nousevat tai niiden saatavuus heikkenee. Jos analyysiä laajennetaan luottolaitoksen vieraan pääoman hintaan, päätelmä ei ole enää välttämättä niin selvä. Vahvistunut omavaraisuus saattaa johtaa myös siihen, että pankki saakin vierasta pääomaa aiempaa edullisemmin ja siksi rajoittavat vaikutukset sen lainapolitiikkaan jäävät toteutumatta.

Talousvaliokunnan saama asiantuntijapalautte siitä, miten tehokkaasti komission ehdotukset vaikuttaisivat häiriönsietokyvyn vahvistamiseen eri puolilla pankkiunionia ja millaisena komission ehdotus näyttäytyy suhteessa Baselin komitean suosituksiin, on ollut osin ristiriitaista: molemmille edellä mainituille näkemyksille sääntelyn vaikutuksista on esitetty uskottavia perusteluita.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että pienten, standardimallia käyttävien ja matalariskiseen asuntoluototukseen keskittyvien laitosten näkökulmasta muutokset näyttävät kokonaisuutena arvioiden myönteisiltä ja niiden nähdään tasapuolistavan kilpailunedellytyksiä sekä edistävän markkinan hajautuneisuutta. Kuulemisessa on tuotu esille, että on tärkeää, että Baselin säännökset tuodaan EU-normistoon mahdollisimman pienin muutoksin ja kansallisin poikkeuksin.

Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin esitetty myös, että komissio on poikennut esityksessään Baselin pääomavaateista tuoden mukaan lisäksi standardeihin kuulumattomia pääomavaateita ja tässä valossa tarkasteltuna komission ehdotus näyttää Baselia kireämmältä. Kansallisen valvontaviranomaisemme alustavien laskelmien mukaan komission esittämä toimeenpanotapa nostaisi suomalaisten pankkien pääomavaatimuksia jopa noin 15 % siirtymäaikaisten päättymisen jälkeen. Talusvaliokunta pitää tätä merkittävänä kiinnittäen huomiota valtioneuvoston huomautukseen, että komission tekemät vaikutusarviot eivät ole sisältäneet vaikutuksia Suomen osalta.

Sääntelyn vaikutusarvioiteja punnittaessa on kuitenkin huomionarvoista, että komissio on tuonut EU-sääntelyyn myös lukuisia huojennuksia, joiden valossa ei ole täysin selvää, että vakavaraisuusvaatimusten laajassa arvioinnissa EU-alueen vakavaraisuussääntely olisi Baselin sääntöjä tiukempaa. Sääntelyn kokonaisvaikutukset jäävät riippumaan myös siitä, missä määrin jäsenvaltio-optioita EU-tason sääntelyyn tulee ja missä laajuudessa niitä päätetään ottaa käyttöön.

Joka tapauksessa on selvää, että pankkien pääomavaatimusten kasvattaminen vähentää luotonantoon käytettävissä olevan pääoman määrää. Saamaansa selvitystä punnittuaan talusvaliokunta pitää todennäköisenä, että ehdotetut muutokset kasvattavat erityisesti p&k-yritysten vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen, yksityishenkilöiden asuntolainojen ja suurimpien yrityslainojen korkokustannuksia ja mahdollisesti heikentävät rahoituksen saatavuutta. Jos tämä kehityskulku johtaisi esimerkiksi valtion erityisrahoitusyhtiön roolin voimakkaaseen kasvuun, olisi tämä haitallista valtion takaus- ja takuuvastuiden ollessa jo nykyiselläänkin yli 26 % suhteessa bkt:hen.

Talusvaliokunta huomauttaa, että pankkien kykyyn kanavoida rahoitusta yhteiskunnan toimeliaisuuteen vaikuttaa sääntelyn ohella myös se, että luottolaitokset haluavat kaikissa olosuhteissa minimoida riskin alittaa pääomavaatimuksensa; pääomavaatimusten täytyminen on toimilupakysymys. Siksi ne pitävät lakisääteisten vaatimusten lisäksi omaan arvioonsa perustuvaa vapaaehtoista pääomapuskuria. Tämän vuoksi yksinomaan lakisääteiset pääomavaatimukset eivät anna kattavaa kuvaa asiasta.

Lisäksi pankkiunionin jäsenet tilittävät yhteiseen kriisinratkaisurahastoon vakaussmaksuja, joiden suuruus määräytyy rahoituslaitoksen koon ja liiketoimintaan liittyvien riskien mukaan. Laitoksen näkökulmasta sen toiminnan riskit tulevat hinnoitelluiksi myös tätä kautta.

Laitosten ja niiden kotivaltioiden kohtalonyhteys. Lähtökohtaisesti kannatettava tavoite EU-alueen yhdenmukaisesta pankkisääntelystä ei näyttäydä oikeudenmukaisena, jos sääntelyn vaikuttavuus ja sen johdosta koituvat hallinnolliset ja taloudelliset vaikeudet realisoituvat epäsymmetrisesti. Vaikka talusvaliokunta pitää luotettavana arviota siitä, että suomalaisen pankkisektorin heikkoudet (keskittyneisyys, kotitalouksien voimakas velkaantuminen, laitosten heikko omavaraisuussuhde ja rahoituksen riippuvuus rahoitusmarkkinoista) sinänsä voisivat puoltaa vakavaraisuuskehikon kiristämistä, nyt ehdotetut muutokset eivät vaikuta tasapainoisilta eurooppa-

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

laisessa katsannossa, kun samanaikaisesti jätetään käyttämättä varsin ilmeinen keino vakavaraisuuden kohentamiseksi.

Talousvaliokunta huomauttaa, että nykyisellään eräs EU:n rahoitusvakauden merkittävimmistä uhkakuvista liittyy luottolaitosten ja niiden kotivaltioiden väliseen kohtalonyhteyteen. Valtiovastuut muodostavat edelleen merkittävän riskin sellaisissa pankeissa, joiden valtiovastuut ovat keskittyneet juuri niiden omiin kotivaltioihin. Käytännössä kaikki Basel-komitean jäsenvaltiot hyödyntävät mahdollisuutta määrittää kotivaltiosaatavien riskipaino nolaksi riippumatta valtion luottokelpoisuudesta.

Vaikka lainsäädäntöehdotus luo vakavaraisuussäätelyyn valtioiden ja keskushallintojen ohelle uuden julkisen sektorin kategorian (paikallishallinto ja paikallisviranomaiset), ehdotus ei sisällä sääntelyä, joka vähentäisi valtioiden ja pankkien välistä kytkeytyneisyyttä. Talousvaliokunta pitää tätä merkittävänä puutteena: kohtalonyhteyden heikentäminen on ollut yksi pankkiunionin keskeisistä tavoitteista sen perustamisesta lähtien.

Talousvaliokunta toistaa aiemmin (esimerkiksi TaVL 28/2020 vp — E 138/2020 vp ja TaVL 30/2021 vp — HE 99/2021 vp) tekemänsä huomautuksen vakavaraisuussäätelyn muuttamisesta valtoriskien osalta paremmin todellisia, maakohtaisia riskejä vastaaviksi kiinnittäen kuitenkin huomiota siihen, ettei riskipainojen arvioiminen julkiselle velalle ole yksinkertaista. Tavanomaiset luottoriskimallit eivät sovellu erityisen hyvin valtoriskien arviointiin. Sen vuoksi tulee arvioida mahdollisuutta kannustimiin pohjautuvien rajoitteiden asettamisesta valtionlainojen osuuskille: pankin pääomavaatimus kasvaisi, kun sen kotivaltion lainojen osuus taseessa kasvaisi yli asetettujen rajojen.

Kohtalonyhteyden heikentäminen tulee tehdä joka tapauksessa markkinoiden ennakoitavissa olevalla tavalla, mahdollisin siirtymäajoin. Toimet, jotka kasvattavat valtioiden velan riskillisyyttä ja siten nostavat velan hintaa, saattavat heikentää velkakestävyyttä myötäsyklisesti, jos toimet toteutetaan nopealla aikataululla ja tilanteessa, jossa velkatasot ovat jo lähtökohtaisesti korkeita.

Kestävyysriskit. Talousvaliokunta pitää perusteltuna lähtökohtaa, jonka mukaan kestävyysriskit voivat olla rahoitusmarkkinasäätelyn kohteena silloin, kun ne ovat taloudellisia ja mitattavia. Tämä sinänsä kannatettava periaate on kuitenkin nyt tuotu komission ehdotukseen muodossa, jota talousvaliokunta ei voi puoltaa. Luottolaitosdirektiiviin ehdotetun muutoksen mukaan ”luottolaitoksen hallituksen olisi myös laadittava nimenomaiset suunnitelmat ja mitattavissa olevat tavoitteet valvoakseen niitä riskejä, joita voi syntyä sen johdosta, että luottolaitoksen strategia poikkeaa Euroopan unionin politiikkatavoitteiden mukaisesta tai laajemmasta kestävästä talouteen liittyvistä trendeistä. Vastaavasti luottolaitoksen valvontaviranomaisella olisi toimivalta valvoa näitä seikkoja.” Talousvaliokunta pitää ehdotettua muutosta monin tavoin ongelmallisena sekä valvottavan että valvojan kannalta. On vaikea nähdä, kuinka poliittisen kehityksen ja muiden yhteiskunnallisten kehityskulkujen ja trendien arviointi olisi muunnettavissa sellaisiksi oikeudelliseksi velvoitteiksi, jotka olisivat eri puolilla pankkiunionia yhdenmukaisesti valvottavissa. Tähän liittyy myös huoli siitä, että sääntely nyt ehdotetussa muodossaan voi olla vaikeasti yhteensovitettavissa eräiden kansallisen yhtiöoikeutemme keskeisten sääntelyratkaisujen kanssa, kuten yhtiön hallituksen kollektiivinen vastuu ja hallintoneuvostojen tosiasiallinen rooli luottolaitoksissa.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Kriisintarkkaisukehikko. Pääoma- ja resoluutiovaateiden muodostama kokonaisuus on nykyisellään monimutkainen sekä käytettävien instrumenttien että päätöksenteon rakenteiden osalta. Komissio ehdottaa kriisintarkkaisu sääntelyyn eräitä teknistyyppisiä luonnehdittavia muutoksia, jotta mahdollistettaisiin Euroopan pankkiviranomaisen kehittämän vähennysjärjestelmän toiminta kriisintarkkaisuissa pääomavaatimusten ja omavaraisuusasteen osalta. Jatkossa ryhmittymän sisäiset, tytäryhteisöjen kriisintarkkaisu menettelyn kohteena olevalle yhteisölle erillisen väliyhteisön kautta liikkeeseen laskemat, MREL-kelpoiset rahoitusvälineet olisi vähennettävä kokonaan väliyhteisön omasta sisäisestä MREL-kapasiteetista. Vastaavasti velan kierrättämisestä ei syntyisi väliyhteisölle ylimääräistä vakavaraisuusrasitusta velkasaamisten kautta. Talousvaliokunta pitää muutosta tarkoituksenmukaisena ja symmetrisenä.

Jäsenvaltioiden ja laitosten erityispiirteet. Sääntelyn ja valvonnan yhdenmukaistamisen päämäärä tavoite on pankkiunionin loppuun saattaminen, jolla turvataan Euroopan pankkisektorin vakautta ja kilpailukykyä. Koska yksi EU:n sisämarkkinoiden tärkeimmistä tavoitteista on yhtäläisten kilpailuolosuhteiden takaaminen, maakohtaiset erot ovat ainakin jonkinasteinen ongelma. Harmonisoinnin haasteena on kuitenkin EU:n luottolaitossektorin heterogeenisyys. Paikoin on vaikeaa löytää tasapaino yhtäältä sääntelyn ja valvonnan yhdenmukaistamisen ja toisaalta laitosten kohtaisten ja osin niiden kotivaltioittainkin korreloivien haavoittuvuuksien ja vahvuuksien huomioimisen välillä.

Talousvaliokunta toteaa, että suomalaisten ja useiden pohjoismaisten laitosten suurimmat riskit ovat luonteeltaan haavoittuvuuksia, jotka realisoituvat todennäköisesti vasta häiriötilanteissa, kun taas toisaalla Euroopassa riskit ovat osin jo realisoituneet — muun muassa heikkolaatuisen lainakannan vuoksi — mutta niiden makrovakausero on mahdollisesti pienempi muun muassa finanssimarkkinan hajautuneisuuden vuoksi. Koska laitokset ovat lähtökohdiltaan niin erilaisia, tulee vastaavasti myös vakavaraisuutta kohentavien toimien olla kohdennettuja ja sopeutettuja niiden heikkouksiin.

Saadun selvityksen mukaan nyt ehdotetuilla muutoksilla on vain vähäinen vaikutus siihen, että heikkojen taseiden omaavien laitosten häiriönsietokyky kohenisi uudistuksen myötä. Talousvaliokunnan on näin ollen vaikea yhtyä näkemykseen siitä, että nämä muutokset vähentävät riskiä joutua turvautumaan kriisintarkkaisu mekanismin käyttöön.

Sääntelyn oikeasuhtaisuuden ja vaikuttavuuden kannalta on välttämätöntä, että jatkoneuvotteluissa huomioidaan jäsenvaltioiden ja niihin sijoittuneiden laitosten erityispiirteet. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että jatkoneuvotteluissa Suomi kyseenalaistaa sen, kuinka sinänsä kannatettavien päämäärien tavoittelussa valittu sääntelyratkaisu näyttää johtavan siihen, että vakavaraiset laitokset, joiden taseet ovat hyväkuntoisia, kohtaavat edelleen lisääntyviä pääomavaatimuksia, kun samanaikaisesti näillä kiristyksillä ei kuitenkaan pystytä kohentamaan heikkotaseisten laitosten häiriönsietokykyä.

Kokoavia huomioita jatkoneuvotteluihin. Erityisesti on varmistettava, että Suomelle tyypilliset asumisen ja rakentamisen rahoituksen erityispiirteet otetaan sääntelyssä huomioon siten, ettei asunto-osakeyhtiöille ja RS-kohteille myönnettyjen luottojen vakavaraisuuskohtelu kiristy nykyisestä. Talousvaliokunta pitää selvitettyinä, että suomalaisissa laitoksissa operatiivisten riskien hallinta on järjestetty hyvin. Myös tämän tulee heijastua vakavaraisuusvaatimuksiin.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Pitkittänyt viruspandemia on ollut taloudellisesti ja talouspoliittisesti epätavanomaista aikaa ja siksi epäotollinen pitkälle meneville päätelmille viimeaikaisten lainsäädännön muutosten vaikutuksista. Talousvaliokunta korostaa jatkoon kannalta olevan tärkeää, että samalla kun epätarkoituksenmukaisia tai kehitystä haitalliseen suuntaan vieviä ehdotuksia tulee pyrkiä torjumaan, yhtä tärkeää olisi, että vastustamisen yhteydessä Suomi toisi neuvotteluihin omia, parempana pitämäänsä ratkaisuja yhteisesti sovittujen päämäärien saavuttamiseksi. Valiokunta viittaa tässä lausunnossa esitettyihin punnintoihin valtionvelkakirjojen riskipainokohtelusta.

On selvää, että pandemian jälkeinen talouden toipuminen ja vihreä siirtymä tarvitsevat mittavia yksityisiä investointeja. Ehdotuksessa on pyritty muun muassa siirtymäaikaisten avulla ottamaan huomioon se, että luottolaitoksia tarvitaan talouskasvun ja vihreän siirtymän eteenpäin viemiseksi. Vähähiilisyyskehitystä tukevien innovaatioiden markkinoille saattaminen ja skaalaaminen ovat kuitenkin hyvin pääomaintensiivisiä vaiheita. Pilottilaitosten ja ensimmäisten teollisen mittakaavan toteutusten vaiheessa riskit ovat suuria ja investointisyklit pitkiä. Tässä katsannossa siirtymäajat näyttävät lyhyiltä.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että asuntorahoitukseen heijastuvat muutokset eivät ilmene luottotuksen kiristymisenä siirtymäajaksi määritellyn ajan jälkeenkään. Säädösteknisenä ratkaisuna tämä voisi toteutua siten, että siirtymäajan huojennus olisikin pysyvä.

Talousvaliokunta toistaa usein esille nostamansa huolen sääntelyn oikeasuhtaisuudesta sillä saavutettaviin hyötyihin nähden. Alati muuttuva ja yksityiskohtainen sääntely usealla eri sektorilla (yksityisyyden suoja, rahanpesun estäminen, sijoittajansuojan vahvistaminen, markkinoiden väärinkäytön estäminen, vihreä siirtymä, yhteiskuntavastuu) johtaa vaikeasti ennakoitavaan velvoitteiden ja kieltojen kumulaatioon. Näiden yhteisvaikutukset näyttäytyvät viime kädessä finanssi-sektorin asiakkaille palveluiden saatavuudessa ja hinnassa.

Talousvaliokunta viittaa aiemmin tässä lausunnossa esittämiinsä arvioihin elinkeinotoiminnan rahoituksen vaikeutumisesta ja sen välittömistä ja välillisistä vaikutuksista taloudelliseen toimeliaisuuteen, julkistalouteen ja valtion vastuisiin. Talouskasvun rahoituksen turvaaminen Suomen erityispiirteet huomioiden onkin nostettava tavoitteenasetannassa yhtäläiseen asemaan häiriönsietokyvyn vahvistamisen kanssa. Suomen tulee edellyttää, että sääntelyksi hyväksytään vain sellainen ratkaisukokonaisuus, joka tukee sekä rahoitusvakautta että talouskasvua.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyn ehdoin ja täydennyksin valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto TaVL 55/2021 vp

Helsingissä 16.12.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Mari Holopainen vihr

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Eeva Kalli kesk

jäsen Matias Mäkyne sd

jäsen Raimo Piirainen sd

jäsen Sakari Puisto ps

jäsen Minna Reijonen ps

jäsen Janne Sankelo kok

jäsen Veikko Vallin ps

jäsen Tuula Väätäinen sd

varajäsen Riitta Mäkinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller